

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 517/2013-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obce Lom nad Rimavicou, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Krnáč s. r. o., Horná 65A, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ján Krnáč, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 Cob/94/2013 z 18. júna 2013, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obce Lom nad Rimavicou na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 Cob/94/2013 z 18. júna 2013 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 Cob/94/2013 z 18. júna 2013 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť obci Lom nad Rimavicou trovy konania v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jána Krnáča, Advokátska kancelária Krnáč s. r. o., Horná 65A, Banská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2013 faxom a 19. augusta 2013 poštou doručená sťažnosť obce Lom nad Rimavicou (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 41 Cob/94/2013 z 18. júna 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Brezno (ďalej len „okresný súd“) mal v konaní sťažovateľky proti obchodnej spoločnosti Y3, s. r. o. (ďalej len „odporkyňa“), o zaplatenie sumy 61 163,98 € s príslušenstvom uznesením podľa § 114 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) uložiť odporkyňi povinnosť písomne sa vyjadriť k veci a v prípade, ak nárok uplatnený v návrhu v celom rozsahu neuzná, uložiť jej, aby vo vyjadrení uviedla rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojila k vyjadreniu listiny, na ktoré sa odvolá, a označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Zároveň mala byť sťažovateľka poučená, že ak bez vážneho dôvodu nespĺní túto povinnosť, môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie. Keďže odporkyňa sa k návrhu nevyjadrila, okresný súd mal vo veci 1. februára 2013 vydať rozsudok č. k. 6 Cb/29/2012-69 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým sčasti návrhu sťažovateľky vyhovel. Na základe odvolania odporkyne však krajský súd napadnutým uznesením rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Tým malo podľa názoru sťažovateľky *dôjsť „k porušeniu... práva*

na spravodlivý súdny proces garantovaný ústavou a dohovorom, nakoľko postup krajského súdu a jeho rozhodnutie je v rozpore s právnymi predpismi“. Sťažovateľka nesúhlasí s konštatovaním krajského súdu v napadnutom uznesení, že „nedostatok poučenia v súlade s § 114 ods. 3 O. s. p. a neuvedenie tohto zákonného ustanovenia“ do uznesenia vydaného podľa označeného ustanovenia „je takou vadou konania, ktorou sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom“. V sťažnosti podrobne analyzuje, že znenie uznesenia okresného súdu č. k. 6 Cb/29/2012-62 z 21. novembra 2011 je v jeho výroku totožné so znením ustanovenia § 114 ods. 3 OSP, a preto je toho názoru, že „neuvedenie zákonného ustanovenia, v prípade ak je jeho celé zákonné znenie uvedené, nemôže byť za žiadnych okolností takou vadou konania, ktorou sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, ako to v odôvodnení Uznesenia sp. zn. 41 Cob/94/2013 uvádza Krajský súd v Banskej Bystrici...

V Uznesení Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 41 Cob/94/2013 naplnenie základných pojmových znakov odôvodňujúcich takéto rozhodnutie preukázané nie je, pretože z rozhodnutia nevyplýva, ako mala byť odporcovi odňatá možnosť konať pred Okresným súdom v Brezne, keďže Uznesenie č. k. 6 Cb/29/2012-62 mu bolo riadne doručené a Odporca bol napriek tomu pasívny a na výzvy konajúceho súdu bez vysvetlenia a bez ospravedlnenia nereagoval. Taktiež nie je z rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici zrejmé, v dôsledku akého postupu Okresného súdu v Brezne, mala byť Odporcovi odňatá možnosť konať pred súdom.“. Sťažovateľka napokon namieta aj prekročenie preskúmavacieho oprávnenia krajským súdom poukazujúc na znenie odvolania, ktoré malo byť podané „z dôvodu podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. a/, f/ zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, a to v celom rozsahu, nakoľko v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 písm. b), g), h) OSP a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci“, hoci krajský súd mal rozsudok okresného súdu zrušiť podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka pripomína, že odvolací súd „je súčasne viazaný aj dôvodmi vymedzenými v odvolaní, čo znamená, že na iné pochybenia súdu prvého stupňa, ktoré by inak mohlo byť zákonným dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodovaní o odvolaní prihliadnuť nemôže, aj keby takéto porušenie zistil. Odvolací súd teda môže pri svojom rozhodovaní prihliadať iba na dôvody odvolania, ktoré boli uvedené v odvolacej lehote a ktorých existencia sa v konaní súčasne aj preukázala.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka v sťažnosti navrhovala, aby ústavný súd vo veci vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie „základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 Cob/94/2013 zo dňa 18. 06. 2013“, toto uznesenie zruší, vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a zaviazá krajský súd, aby nahradil trovy právneho zastúpenia v sume 331,13 € na účet Advokátskej kancelárie Krnáč s. r. o.

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu 29. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a konštatoval, že spĺňa náležitosti ustanovené v § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde nezistiac procesné prekážky, ktoré by podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde bránili jej prijatiu na ďalšie konanie a preto ju toho istého dňa uznesením č. k. III. ÚS 517/2013-22 prijal na ďalšie konanie.

II.

Krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 1549/13 z 12. novembra 2013, v ktorom sa pripojil k stanovisku členky senátu krajského súdu rozhodujúceho v danej veci, uviedol, že so „sťažovateľom je možné súhlasiť v tom smere, že nedostatok citácie § 114 O. s. p., v poučení, ktoré vykonal súd prvého stupňa nemá vplyv na správnosť poučenia účastníka konania, ak poučenie obsahovo zodpovedá textu citovaného ustanovenia a pre účastníka je zrozumiteľné. Posudzované poučenie obsahovo (aspoň podľa predložených stanovísk), v zásade umožnilo okresnému súdu rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Na druhej strane však poukazujem na to, že ide len o zrušovacie rozhodnutie, ktorým sa vo veci nerozhodlo a ktoré umožňuje súdu prvého stupňa vec opakovane prejednať a meritórne rozhodnúť, pri rešpektovaní všetkých procesných práv obidvoch účastníkov konania. Pokiaľ ide o námietku, ktorá sa týka rozsahu odvolacích dôvodov, poukazujem na to, že ak by bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom,

ide o takú vadu konania, na ktorú musí odvolací súd prihliadať ex offo v každom štádiu odvolacieho konania.

Konštatovanie sťažovateľa, že bolo porušené právo na spravodlivé konanie, je veľmi všeobecné a ak by k nemu aj došlo, nevykazuje v posudzovanom prípade takú intenzitu porušenia ústavných práv, aby vyžadovalo zásah ústavného súdu.“.

V pripojenom stanovisku členky senátu krajského súdu, ktorá vo veci rozhodovala, sa uvádza, že odvolací súd „preskúmaním veci dospel k záveru, že v danom prípade nebolo možné prvostupňovým súdom vyhlásiť rozsudok pre zmeškanie z dôvodu, že prvostupňový súd neúplne a nedostatočne odporcu poučil o možnosti rozhodnutia sporu rozsudkom pre zmeškanie, a to v tom smere, že neúplne uviedol § 114 ods. 3 O. s. p., čo je v zmysle § 114 ods. 5 O. s. p. zákonnou podmienkou pre rozhodnutie sporu rozsudkom pre zmeškanie. Z uvedeného dôvodu odvolací súd napadnutý rozsudok uznesením 41 Cob 94/2013 zo dňa 18. júna 2013 rozsudok Okresného súdu v Brezne zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Odvolací senát zastáva názor, že ide takú vadu konania, pre ktorú je potrebné napadnutý rozsudok zrušiť v zmysle § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p.

S námietkami vznesenými v podanej ústavnej sťažnosti sa odvolací senát nestotožňuje a domnieva sa, že v danom prípade neboli porušené základné práva sťažovateľa, nakoľko postupom odvolacieho súdu mu nebola odobratá možnosť konať pred súdom. Postupom odvolacieho súdu len došlo k reparaovaniu procesného pochybenia prvostupňového súdu, z dôvodu, aby sa odporca nedomáhal sťažnosťou námietky porušenia svojich práv, že nebol dostatočne a zákonným spôsobom poučený, a teda rozsudok pre zmeškanie je nezákonný. Odvolací senát zastáva názor, že v prípade preukázania dôvodnosti uplatneného návrhu zo strany navrhovateľa, prvostupňový súd jeho návrhu v celom rozsahu vyhovie, teda postupom odvolacieho senátu neboli porušené ústavné práva sťažovateľa na súdnu ochranu.“.

V replike na vyjadrenie krajského súdu sťažovateľka súhlasí s právnym názorom krajského súdu, že nedostatok citácie § 114 ods. 3 OSP v poučení nemá vplyv na správnosť poučenia účastníka konania, ak obsahovo zodpovedá textu označeného ustanovenia a je zrozumiteľné. Sťažovateľka však nesúhlasí s názorom krajského súdu, že porušenie označeného základného práva nevykazuje intenzitu, ktorá by vyžadovala zásah ústavného

súdu, pretože ide len o zrušovacie ustanovenie. V súvislosti s posudzovaním intenzity porušenia práva poukazuje na to, že je obcou s 303 obyvateľmi, ktorá sa dlhodobo nachádza v zložitej finančnej situácii, v posudzovanej veci ide o veľmi vysokú peňažnú sumu, a preto je napadnutým uznesením dotknutá v mimoriadne závažnom rozsahu. Zároveň rozporuje stanovisko členky senátu krajského súdu k veci, ktoré bolo pripojené k vyjadreniu krajského súdu, a poukazuje na to, že ani krajský súd sa s právnym názorom senátu nestotožňuje, ako aj na dôsledok vydania napadnutého uznesenia, ktorým je predlžovanie konania vo veci samej.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, s vyjadrením krajského súdu, pripojeným vyjadrením členky senátu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodoval, stanoviskom sťažovateľky k vyjadreniu krajského súdu, ako aj s obsahom napadnutého uznesenia a vyžiadaného spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 6 Cb/29/2012 dospel k názoru, že od tohto ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami

o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05). Ústavný súd tiež nie je ani orgánom oprávneným zjednocovať právne názory všeobecných súdov (I. ÚS 199/07, II. ÚS 273/08, IV. ÚS 331/09); v konkrétnych prípadoch posudzuje ústavný súd len ich ústavnú akceptovateľnosť (III. ÚS 313/2010).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná nezávislým a nestranným súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch...

Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých

medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je možné uvažovať predovšetkým v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam

(m. m. III. ÚS 190/08). Pritom musí konajúci súd interpretáciu právnej normy založiť na racionálnej právnej argumentácii.

Ústavnosť konaní pred orgánom verejnej moci predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu predmetného konania. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takeho postupu orgánu verejnej moci (m. m. II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ktorej nebezpečenstvo spočíva v potenciálnom uplatnení ničím (objektívne) nepodloženej úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú v podmienkach právneho štátu okrem iného garantované zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie.

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavíť nielen vo využití všetkých dostupných, a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi.

Podstata námietok sťažovateľky spočíva v jej nesúhlase s právnym názorom krajského súdu, že nedostatok poučenia v súlade s § 114 ods. 3 OSP spočívajúceho v neuvedení tohto ustanovenia v uznesení okresného súdu z 21. novembra 2012, doručeného odporkyni 7. decembra 2012, je vadou konania, ktorou sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a že dopustenie sa tejto vady konania neumožňovalo vydanie rozsudku pre zmeškanie. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu sťažovateľka namieta súčasne aj prekročenie prieskumného oprávnenia odvolacieho súdu vyplývajúceho z platnej procesnoprávnej úpravy.

Ústavný súd skúmajúc dôvody, ktoré viedli krajský súd k vydaniu napadnutého uznesenia, preskúmal obsah spisu okresného súdu, ktorý si na tento účelom vyžiadal, a zistil, že po podaní žaloby 10. októbra 2012 vydal okresný súd 19. októbra 2012 predbežné opatrenie, ktoré doručoval právnomu zástupcovi sťažovateľky a odporkyni

do vlastných rúk a odporkyni súčasne doručoval aj návrh na začatie konania s prílohami. Zásielka doručovaná odporkyni bola vrátená okresnému súdu so správou poštového doručovateľa, že odporkyňa je v mieste doručovania neznáma. Návrh na začatie konania bol spolu s predbežným opatrením doručovaný odporkyni ešte raz zásielkou expedovanou z okresného súdu 18. decembra 2012, avšak po jej neprevzatí v odbernej lehote bola táto zásielka 10. januára 2013 vrátená okresnému súdu. Medzitým okresný súd 21. novembra 2012 vydal uznesenie č. k. 6 Cb 29/2012-62, prvým bodom výrokovej časti ktorého odporcovi uložil, aby *„v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia sa k veci písomne vyjadril a aby v prípade, ak nárok uplatnený v návrhu v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil k vyjadreniu listiny, na ktoré sa odvoláva, označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Ak odporca bez vážneho dôvodu nesplní túto uloženú povinnosť, môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b O. s. p. Ustanovenia § 153b ods. 1 2 písm. a) a c) sa nepoužijú.“*. Ďalšími bodmi výrokovej časti tohto uznesenia okresný súd odporkyňu vyzval na vyjadrenie sa k možnosti rozhodnúť vo veci bez nariadenia pojednávania, poučil ju o povinnosti označenia dôkazov podľa § 114 ods. 2 a § 120 ods. 2 a 4 OSP, taktiež o možnostiach namietať miestnu nepríslušnosť súdu, žiadať priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, žiadať o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci a o možnosti doručovať písomnosti súdu elektronickými prostriedkami. Uvedené uznesenie okresného súdu bolo doručené odporkyni do vlastných rúk 7. decembra 2012 spolu s poučením o doručovaní písomností podľa § 49 OSP a pripojenou výzvou. Po uplynutí 15-dňovej lehoty na vyjadrenie sa odporkyne k návrhu okresný súd oznámením z 24. januára 2013 vyveseným toho istého dňa na úradnej tabuli súdu oznámil, že v právnej veci sťažovateľky a odporkyne bude 1. februára 2013 o 9.00 h v pojednávacej miestnosti č. dverí 107 okresného súdu *„bez nariadenia pojednávania v zmysle § 115a) O. s. p. v súlade s § 156 ods. 3 O. s. p., verejne vyhlásený“* rozsudok vo veci samej. Zo zápisnice o verejnom vyhlásení rozsudku z 1. februára 2013 vyplýva, že v danej veci bol okresným súdom vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, ktorým okresný súd zaviazal odporkyňu *„zaplatiť navrhovateľovi 61 163,98 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 25. 08. 2012 až do zaplatenia a nahradiť mu trovy právneho zastúpenia vo výške 1 107,36 Eur na účet právneho zástupcu navrhovateľa vedený v Tatra banke a. s... to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia“*, a vo zvyšnej časti návrh zamietol.

Rozsudok bol doručený odporčkyni 21. februára 2013, ktorá proti nemu podaním zo 7. marca 2013 podala včasné odvolanie.

Po predložení veci krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní proti rozsudku pre zmeškanie rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozsudok okresného súdu č. k. 6 Cb/29/2012-69 z 1. februára 2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia krajský súd uviedol: *„Po preskúmaní veci odvolací súd zistil, že prvostupňový súd síce uznesením zo dňa 21. 11. 2012 doručeným odporckovi - jeho zástupckovi 7. 12. 2012 uložil odporckovi povinnosť, aby sa v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia písomne vyjadril k podanému návrhu, ktorý mu zároveň zaslal, alebo aby uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil k vyjadreniu listiny, na ktoré sa odvoláva, označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, je však nesporné, že v predmetnom uznesení prvostupňový súd opomenul uviesť ustanovenie § 114 ods. 3 O. s. p., čo je podmienkou pre možnosť rozhodnutia sporu rozsudkom pre zmeškanie v súlade s § 114 ods. 5 O. s. p. Odvolací súd sa domnieva, že nedostatok poučenia v súlade s § 114 ods. 3 O. s. p. a neuvedenie tohto zákonného ustanovenia do predmetného uznesenia zo dňa 21. 11. 2012, je takou vadou konania, ktorou sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Je nesporné, že odporckovi predmetné uznesenie zo dňa 21. 11. 2012 bolo doručené, avšak absencia uvedenia § 114 ods. 3 O. s. p. neumožňuje postup súdu v súlade s § 114 ods. 5 O. s. p. tak, ako urobil prvostupňový súd. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre zrušenie napadnutého rozhodnutia v súlade s § 221 ods.1 písm. f) O. s. p. s tým, že vrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.“*

Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov. Dodržiavanie ústavy orgánmi verejnej moci však nemožno vzťahovať len na strohé rešpektovanie jej jednotlivých článkov. Generálna interpretačná a realizačná klauzula ustanovuje, že výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Výklad každej právnej normy (právneho predpisu) musí byť konformný s ústavou ako základným

zákonem štátu s najvyššou právnou silou. V prípade, že vec pripúšťa rôzny výklad, orgán aplikujúci právo je v konkrétnej veci povinný uprednostniť ústavne konformný výklad (I. ÚS 351/2013).

Tieto zásady o povinnosti ústavne súladného výkladu aplikovanej právnej normy sa vzťahujú v celom rozsahu aj na procesný postup všeobecných súdov podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý je vlastne predpisom upravujúcim podmienky a podrobnosti o výkone základného práva na súdnu ochranu vydaným na základe čl. 46 ods. 4 ústavy.

Pri vydaní napadnutého uznesenia považoval krajský súd za právne relevantné, že okresný súd v uznesení č. k. 6 Cb 29/2012-62 z 21. novembra 2012 neuviedol *ustanovenie § 114 ods. 3 OSP* pri uložení povinnosti odporcyni vyjadriť sa k veci, a v prípade, ak uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviesť vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Tým nemali byť splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 114 ods. 5 OSP.

Podľa § 114 ods. 3 OSP ak to povaha veci alebo okolnosti prípadu vyžadujú, môže súd s výnimkou vecí podľa § 120 ods. 2 a § 153b ods. 5 uložiť odporcovi uznesením, aby sa k veci písomne vyjadril, a v prípade, že uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny, na ktoré sa odvoláva, a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Na podanie vyjadrenia určí súd lehotu. Ak má odporca bydlisko v cudzine, môže mu súd aj vo veciach uvedených v § 120 ods. 2 uložiť uznesením, aby sa k veci písomne vyjadril.

Podľa § 114 ods. 5 OSP ak odporca bez vážneho dôvodu nesplní povinnosť uloženú uznesením vydaným podľa odseku 3, môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b; o tomto následku musí byť odporca poučený. Ustanovenia § 153b ods. 1 a ods. 2 písm. a) a c) sa nepoužijú.

Ústavný súd dôsledne analyzujúc znenie vyššie uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nenachádza v týchto ustanoveniach určenie takej povinnosti, ktorá by

od súdu vydávajúceho uznesenie podľa čl. 114 ods. 3 OSP okrem jasného vymedzenia povinností vyplývajúcich odporcovi z tohto uznesenia vyžadovala aj explicitné uvedenie označenia tohto ustanovenia v texte výroku uznesenia. Ako podmienku, za ktorej môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie § 114 ods. 5 OSP, len vyžaduje, aby bol odporca o následku prípadného nesplnenia povinnosti uloženej uznesením vydaným podľa § 114 ods. 3 OSP poučený. V danom prípade sa tak aj skutočne stalo, keď v druhej vete prvého bodu výrokovej časti uznesenia č. k. 6 Cb 29/2012-62 z 21. novembra 2012 nadväzujúcej na uloženie povinnosti vyjadriť sa k návrhu v zmysle § 114 ods. 3 OSP okresný súd uviedol: „*Ak odporca bez vážneho dôvodu nesplní túto uloženú povinnosť, môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b O. s. p. Ustanovenie § 153b ods. 1, 2 písm. a) a c) sa nepoužijú.*“ Z predloženého spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že označené uznesenie bolo žalovanej obchodnej spoločnosti riadne v súlade s § 114 ods. 4 OSP doručené do vlastných rúk.

S prihliadnutím na uvedené je ústavný súd nútený konštatovať, že výklad podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 114 ods. 3 a 5 OSP, aký v danom prípade zvolil krajský súd, nezodpovedá ústavne konformnému výkladu právnych predpisov a z ústavného hľadiska je neudržateľný. V žiadnom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku totiž nie je ustanovená povinnosť, aby v uznesení vydanom podľa § 114 ods. 3 OSP muselo byť uvedené aj označenie tohto ustanovenia. Vyžadovanie zákonom nepredpokladaných a svojou povahou formalistických požiadaviek na obsah uznesení okresného súdu, ktoré podľa záveru krajského súdu uvedeného v napadnutom uznesení mali mať dokonca za následok odňatie možnosti konať pred súdom, vedie v konečnom dôsledku k zmareniu prístupu k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nie sú obhájitelné. Zákom ustanovená možnosť vydania meritórneho rozhodnutia v osobitnom druhu skráteného konania spočívajúceho vo vydaní rozsudku pre zmeškanie bez nariadenia pojednávania v prípadoch, keď žalovaná strana nenamieta (nerozporuje) žalobcom tvrdený skutkový stav ani oprávnenosť ním uplatneného práva, sleduje rýchle nastolenie stavu právnej istoty vo vzťahoch medzi účastníkmi konania pri zachovaní procesných oprávnení účastníkov konania, čo je v súlade s obsahom základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z uvedených dôvodov nie je podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie založené na ústavne súladnej racionálnej právnej argumentácii a ústavný súd ho hodnotí ako arbitrárne, nemajúce oporu v aplikovaných právnych normách a svojimi účinkami ako porušujúce obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd vyslovil porušenie označených práv zaručených ústavou, resp. dohovorum, tak ako to vyplýva z prvého bodu výrokovej časti tohto rozhodnutia. Riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. PL. ÚS 3/09, PL. ÚS 95/2011, I. ÚS 76/2011, I. ÚS 314/2011) ústavný súd už nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa ďalšími sťažovateľkou namietanými sťažnostnými dôvodmi, keďže tie, na základe ktorých ústavný súd rozhodol (arbitrárny výklad podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie), boli dostačujúce na vyslovenie porušenia označených práv a na zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Keďže napadnutým uznesením došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľky (bod 1 výroku tohto nálezu), ústavný súd v nadväznosti na to napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 41 Cob/94/2013 z 18. júna 2013 zrušil a vec vrátil

krajskému súdu na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

Povinnosťou krajského súdu bude odstrániť vytýkané nedostatky a rešpektovať relevantné ústavné princípy, teda v danom prípade opätovne prerokovať odvolanie odporkyne proti rozsudku pre zmeškanie vydanému okresným súdom pod č. k. 6 Cb 29/2012-69 z 1. februára 2013, riadiac sa pritom ústavne súladným výkladom relevantných procesnoprávných ustanovení tak, ako je ústavným súdom formulovaný v odôvodnení tohto nálezu, a o odvolaní opätovne rozhodnúť rešpektujúc obsah a zmysel základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si v podaní z 22. novembra 2013 uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume 496,69 €, a to za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, vyjadrením k stanovisku krajského súdu), čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad za tri úkony právnej služby podľa § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za 1 úkon právnej služby predstavuje sumu 130,16 € a paušálna náhrada za 1 úkon sumu 7,81 €.

Ústavný súd vzhľadom na dôvodné priznať sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia len za dva vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2013 (t. j. prevzatie a príprava zastupovania, podanie sťažnosti) vzhľadom na to, že v replike sťažovateľky z 22. novembra 2013 na vyjadrenie krajského súdu sťažovateľka síce rozporovala skutočnosti uvedené vo vyjadrení krajského súdu, avšak neuviedla žiadne zásadne nové argumenty pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci. Preto porušovateľka

základného práva ústavný súd zaviazal na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľke v sume 331,13 € v súlade s § 1 ods. 3, § 10 ods. 1 a 2, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky (pozostávajúcich z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 130,16 €, paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 7,81 € a dane z pridanej hodnoty v sume 55,19 €), tak ako to vyplýva z bodu 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2014